

Finansutskottets yttrande 2024/25:FiU2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 27 mars att ge övriga utskott och EU-nämnden tillfälle att senast den 22 april yttra sig över regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 och eventuella följdmotioner i ärendet i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets ämnesområden och över motion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör föreslå att riksdagen ska avslå motionsyrkandet och lägga skrivelsen till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2024, i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Skrivelsen inleds med en beskrivning av den övergripande utvecklingen i EU. Frågor som rör finansutskottets ämnesområden finns framför allt under följande avsnitt:

- EU:s fleråriga budgetram
- Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning
- Ekonomisk styrning och samordning
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik.

I bilaga 3 i regeringens skrivelse återfinns beslut i rådet under 2024 där Sverige röstat nej eller lagt ned sin röst. Där redogörs för att Sverige röstade nej i fråga om att anta EU:s allmänna budget för 2025 och i fråga om att bevilja ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av EU-budgeten 2022.

Skrivelsen

Regeringen framför i skrivelsen att Europeiska rådet enades på ett extra möte den 1 februari 2024 om en halvtidsöversyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Förslaget förhandlades under 2023, och regeringen framför sina utgångspunkter inför förhandlingarna i skrivelsen. De bestod av ett fokus på budgetrestriktivitet för att hålla ned den svenska avgiften, men även på fortsatt EU-stöd till Ukraina.

Stats- och regeringscheferna beslöt den 1 februari 2024 att tillkommande utgifter utöver Ukrainastödet väsentligen skulle finansieras genom omprioriteringar av befintliga medel. Beslutet innebar också ett långsiktigt och förutsägbart stöd till Ukraina på 50 miljarder euro fram till 2027. Därutöver innehöll förslaget bl.a. en lösning för hur de ökade räntekostnaderna med anledning av de gemensamma lån som togs till återhämtningsfonden skulle hanteras. Den politiska överenskommelsen omsattes under året i tre förordningar: MFF- och STEP-förordningarna samt Ukrainafaciliteten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterarna Christian Danielsson, Statsrådsberedningen, och Johanna Lybeck Lilja, Finansdepartementet, om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget 2021–2027 den 7 juli 2023. Utskottet

informerades vid flera tillfällen under 2023 om läget i förhandlingarna av statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja. Därefter informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet i januari 2024 om processen framåt, och slutligen enades Europeiska rådet i februari 2024.

Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Skrivelsen

Den fjortonde europeiska terminen inleddes med att kommissionen presenterade det s.k. höstpaketet. Det bestod bl.a. av den årliga hållbara tillväxtöversikten och av förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU.

I skrivelsen framför regeringen att Sverige i april 2024 överlämnade sina nationella reformprogram respektive stabilitets- och konvergensprogram till kommissionen. Kommissionen presenterade resultatet av sin analys av medlemsländernas rapporter något senare än vanligt, på grund av valet till Europaparlamentet den 19 juni och skedde i form av landrapporter och förslag till landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna. Rekommendationerna identifierar de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera det kommande året.

För första gången lämnade även medlemsstaterna in medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer i enlighet med reformen av EU:s ekonomiska styrning. De medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna kommer framgent att ersätta både de nationella reformprogrammen och stabilitets- och konvergensprogrammen, framför regeringen.

Behandling i utskottet

Den 29 februari 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om reformen av EU:s ramverk för ekonomisk styrning och hur detta skulle påverka rapporteringen inom terminen 2024. Utskottet och regeringen enades om att inte behandla Sveriges nationella reformprogram 2024, eftersom rapporteringen skulle fasas ut under året. Den 1 oktober 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om Sveriges medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan som del av EU:s nya ramverk för ekonomisk styrning.

Regeringens bedömning av de landsspecifika rekommendationerna lämnades i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49).

Ekonomisk styrning och samordning

Stabilitets- och tillväxtpakten

Skrivelsen

Reformen av EU:s ekonomiska styrning slutförhandlades och trädde sedan i kraft i april 2024. Syftet med det nya ramverket är att säkerställa hållbara offentliga finanser i EU:s medlemsstater. Den bakomliggande anledningen till reformen var att det tidigare ramverket inte bedömdes vara tillräckligt effektivt.

I juli öppnades underskottsförfaranden för sju länder: Belgien, Frankrike, Italien, Malta, Polen, Slovakien och Ungern. Samtidigt konstaterades det att Rumänien inte vidtagit åtgärder för att korrigera sitt underskott inom ramen för ett pågående underskottsförfarande. Ett underskottsförfarande öppnas för de medlemsstater som anses ha brutit mot de gemensamma reglerna.

I november presenterade kommissionen för första gången rekommendationer för de medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer som samtliga medlemsstater ska ta fram inom ramen för den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Elisabeth Svantesson (M) om inriktningen för översynen av den ekonomiska styrningen i EU den 1 december 2022. Den 13 juni 2023 överlade utskottet även med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om det lagförslagspaket som kommissionen presenterade i april. Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja informerade också utskottet om det pågående arbetet med översynen av den ekonomiska styrningen vid flera tillfällen under 2023 och fortsatte att informera utskottet i januari och februari 2024. Reformen av EU:s ekonomiska styrning slutförhandlades sedan under våren.

Den 1 oktober 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om Sveriges medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan 2025–2028 som en del av EU:s nya ramverk för ekonomisk styrning. Utskottet informerades senast av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om genomförandet av det reformerade ramverket den 7 november 2024.

Makroekonomiska obalanser

Skrivelsen

I november 2023 publicerade kommissionen 2024 års förvarningsrapport inom ramen för det makroekonomiska obalansförfarandet. Baserat på denna rapport presenterade kommissionen i mars och april 2024 fördjupade granskningar av tolv medlemsstater, däribland Sverige. Kommissionen bedömde att Sverige fortfarande hade makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens skuldsättning och bostadsmarknadens funktionssätt.

Ekofinrådet godkände slutsatser om 2024 års förvarningsrapport den 16 januari 2024. Ekofinrådet godkände slutsatser om 2024 års fördjupade granskningar den 16 juli 2024. I december publicerade kommissionen 2025 års förvarningsrapport och även detta år planeras en fördjupad granskning av Sverige.

Behandling i utskottet

Frågan behandlades inte enskilt i finansutskottet under 2024, men den följdes av EU-nämnden.

Faciliteten för återhämtning och resiliens

Skrivelsen

I skrivelsen konstaterar regeringen att 18 reviderade genomförandebeslut om återhämtnings- och resiliensplaner antogs av rådet under året. Revideringarna skedde genom att bl.a. ett kapitel om REPowerEU inkluderades i planerna. Endast en medlemsstat har ännu inte lämnat in ett REPowerEU-kapitel. Medlemsstaterna har även reviderat sina planer med anledning av objektiva omständigheter. Under året lämnade även flertalet medlemsstater in utbetalningsförfrågningar till kommissionen. Vid slutet av 2024 hade totalt 306 miljarder euro betalats ut av fonden.

Behandling i utskottet

Den 28 september 2023 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M) utskottet om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens och ikraftträdandet av tilläggsförordningen för REPowerEU. Utskottet informerades senast av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens den 7 november 2024.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

Skrivelsen

Den 19 september 2024 beslutade regeringen om en ändring i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan. Ändringen innebar huvudsakligen att åtgärden Förändrad reduktionsplikt togs bort och att två nya åtgärder lades till – Mer effektiv miljöprövning och Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Kommissionen lämnade den 20 november 2024 ett förslag till rådsbeslut om ändring av den tidigare återhämtningsplanen från 2022. Rådet beslutade i enlighet med kommissionens godkännandeförslag den 10 december 2024. Därefter beslutade regeringen den 12 december 2024 att begära utbetalning av den första och andra delbetalningen av Sveriges ekonomiska bidrag från faciliteten.

Behandling i utskottet

Under 2023 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om den svenska planen för återhämtning och resiliens i juni, augusti (skriftligen), september och oktober. Den 17 september 2024 informerades utskottet av finansminister Elisabeth Svantesson (M) om ändringarna i Sveriges återhämtningsplan.

Utskottet behandlade kommissionens utvärdering av Sveriges genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen i samband med 2024 års ekonomiska vårproposition (prop. 2023/24:100, bet. 2023/24:FiU20, rskr. 2023/24:273).

Klimatfinansiering och internationell finansiering

Skrivelsen

Rådsslutsatser om klimatfinansiering inför FN:s klimattoppmöte COP29 antogs vid Ekofinrådet den 8 oktober. Slutsatserna har två syften: dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansieringen för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

I skrivelsen noterar regeringen att Brasilien var ordförande i G20 under 2024. Under året hölls ett möte med stats- och regeringschefer och fyra möten med finansministrar och centralbankschefer. Ordförandeskapet, kommissionen och Europeiska centralbanken representerar EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området. Mot bakgrund av Rysslands krig mot Ukraina gick det inte att enas om en gemensam kommuniké vid finansminister- och centralbankschefsmötet i februari 2024. Vid mötena i juli och oktober gick det däremot att enas om kommunikéer efter att G20:s utrikesministrar kommit överens om geopolitiska skrivningar. Vid mötet på stats- och regeringschefsnivå i Rio i november kom också G20-länderna överens om en gemensam deklaration.

Behandling i utskottet

Den 9 april 2024 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M), riksbankschef Erik Thedéen och bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell (M) utskottet inför Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens vårmöte. Den 17 oktober 2024 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M), vice riksbankschef Anna Seim och bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M) utskottet inför Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens årsmöte.

Makrofinansiering till länder utanför EU

Skrivelsen

Den 1 februari 2024 antog Europeiska rådet slutsatser om den fleråriga budgetramen där upprättandet av en facilitet för stöd till Ukraina ingick. Stödet uppgår till 50 miljarder euro under perioden 2024–2027 och omfattar bl.a. makrofinansiering till stöd. Under 2024 betalades 16,1 miljarder euro ut till Ukraina i form av bidrag och lån.

I september 2024 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket om EU:s bidrag till G7:s överenskommelse om att ställa ut lån till Ukraina där den framtida extraordinära avkastningen från frysta ryska centralbankstillgångar skulle användas för att återbetala lån och räntekostnader. Paketet innehöll bl.a. ett förslag om ett nytt exceptionellt makrofinansiering till stöd till Ukraina. I oktober antog rådet förslaget, och det makrofinansiering stödet uppgick slutligen till 18,1 miljarder euro.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med den dåvarande statssekreteraren Elin Eliasson den 14 juni 2022 om det meddelande om kort- och långsiktigt stöd till Ukraina som kommissionen lämnade den 19 maj 2022. Utskottet överlade även med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja i frågan den 7 november 2022. Därefter överlade utskottet med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om kommissionens uttalande om en alternativ lösning för makrofinansiering till stöd till Ukraina den 8 december 2022.

Den 7 juli 2023 överlade utskottet med statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja om en Ukrainafacilitet för perioden 2024–2027. Utskottet informerades också av statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja om förhandlingsläget i fråga om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget, där förslaget om Ukrainafaciliteten ingår, vid flera tillfällen under 2023.

Den 1 oktober 2024 överlade utskottet med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om kommissionens förslag om stödpaket till Ukraina som EU:s del i G7:s överenskommelse. Utskottet fick också information av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om stödet till Ukraina vid flera tillfällen under 2024.

Finansmarknaden

Bankmarknaden

Skrivelsen

I skrivelsen framför regeringen att förhandlingar om ett flertal frågor inom bankmarknaden har pågått under 2024.

Kommissionen presenterade i början av 2023 ett lagförslag för att reformera det gemensamma ramverket för bankkrishantering och nationella

insättningsgarantisystem. Ramverket för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem är gemensamt för hela EU27 och förhandlingar pågick under 2024.

Den 22 februari 2024 höll rådet och Europarlamentet en gemensam omröstning om sätet för den nya EU-myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, AMLA. Resultatet blev att AMLA kommer att få sitt säte i Frankfurt.

I juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i regelverket för betaltjänster. Förhandlingar pågick i rådet under 2024.

I juni 2023 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket i syfte att ge lagstöd till ett eventuellt inrättande av en digital euro. Förhandlingar pågick i rådet under 2024.

Behandling i utskottet

Den 13 juni 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg, Finansdepartementet, om ändringar av EU:s krishanteringsregelverk. Utskottet subsidiaritetsprövade de tre förslagen för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om statusen i förhandlingarna var den 13 juni 2024.

Den 21 september 2021 överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kommissionens lagstiftningspaket med förslag till åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om statusen i förhandlingarna för AML-paketet var den 28 september 2023.

Den 28 september 2023 överlade utskottet med finansmarknadsminister Niklas Wykman om ändringar i regelverket för betaltjänster. Utskottet subsidiaritetsprövade de två aktuella förslagen i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om förhandlingsläget var den 30 maj 2024.

Den 28 september 2023 överlade utskottet med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om EU:s lagstiftningspaket om digital euro. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om förhandlingsläget var den 30 maj 2024.

Värdepappersmarknaden

Skrivelsen

Ett flertal förhandlingar pågick under 2024 inom värdepappersmarknaden, skriver regeringen i skrivelsen.

I maj 2023 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket som syftar till att stärka skyddet för icke-professionella investerare, exempelvis konsumenter, och säkerställa att dessa kan använda finansiella tjänster på ett tryggt sätt för att uppnå bättre investeringsresultat. Rådet enades om ett förhandlingsmandat i juni 2024.

Kommissionen presenterade i juni 2023 ett förslag till förordning om hållbarhetsbetyg. Efter trepartsmöten nåddes en politisk överenskommelse i februari 2024. Rättsakten antogs slutligt i november 2024.

I mars 2024 kom Eurogruppen i inkluderande format överens om ett uttalande om prioriterade åtgärder för det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen. Detta utgjorde enligt regeringen ett inspel till den nya kommissionen. Under 2024 diskuterade Europeiska rådet vid flera tillfällen frågor om kapitalmarknadsunionen inom ramen för EU:s konkurrenskraft. Kapitalmarknadsunionen har också uppmärksammats i både Enrico Lettas och Mario Draghis rapporter. Förhandlingar om lagförslag inom ramen för kapitalmarknadsunionen har fortsatt i rådet och i trepartsmöten.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen om stärkt investerarskydd på finansiella marknader i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Den 21 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg om lagstiftningspaketet om stärkt investerarskydd på finansiella marknader. Utskottet informerades av finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om förhandlingsläget den 7 mars och 30 maj 2024.

Den 21 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg om förordningen om hållbarhetsbetyg. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då statssekreteraren informerade utskottet var den 16 november 2023. Efter att rättsakten slutförhandlats i EU överlämnade regeringen en proposition om ändringar för att kunna genomföra företagens hållbarhetsrapportering. Riksdagen sa ja till regeringens förslag, och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2024 (prop. 2023/24:124, bet. 2023/24:CU23, rskr. 2023/24:212).

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om kapitalmarknadsunionen den 7 mars 2024. Utskottet överlade också med finansminister Elisabeth Svantesson (M) om de ekonomiska och finansiella delarna i Draghi-rapporten den 5 december 2024.

Övriga finansmarknadsfrågor

Skrivelsen

I juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att etablera en ram för åtkomst till finansdata, även kallad öppna finansiella tjänster.

Förhandlingar pågick under 2024. Ett förhandlingsmandat i rådet nåddes i december 2024.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget till förordning om en ram för åtkomst till finansdata i september 2023 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om förslaget om en förordning om ett ramverk för tillgång till finansiella data den 28 september 2023.

EU:s budget

EU:s årsbudget

Skrivelsen

Den 19 juni 2024 presenterade kommissionen sitt förslag till EU:s årsbudget för 2025. Den 10 oktober samma år presenterade kommissionen ett uppdaterat utkast av förslaget. Utgiftstaken för 2025 fastställdes i förhandlingen om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027. Rådets ståndpunkt fastställdes den 13 september 2024 och innebar minskningar jämfört med kommissionens första förslag. Under förlikningen med Europaparlamentet i november kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2025 som innebar en åtagandenivå på 199,4 miljarder euro och betalningar på 155,2 miljarder euro. Enligt överenskommelsen uppgick marginalerna innanför ram på 2,2 miljarder euro respektive 25,8 miljarder euro. Marginalerna utanför ram uppgick till 800 miljoner euro respektive 28,3 miljarder euro totalt inklusive specialinstrument. Överenskommelsen kunde antas den 16 november 2024.

Regeringen framför i skrivelsen att Sverige som enda land röstade emot förslaget med motiveringen att förslaget saknade tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret (skr. 2024/25:115 bil. 3). Sveriges nej-röst berodde även på att de överstigande räntekostnaderna för EU:s gemensamma upplåning inte i tillräckligt hög grad finansierades genom omprioriteringar och existerande specialinstrument utan i stället via det nyinrättade specialinstrumentet EURI. Rådet fattade beslut om EU:s årsbudget för 2025 den 25 november 2024 och Europaparlamentet den 27 november 2024.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om EU:s årsbudget 2025 den 11 juni och 7 november 2024.

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 anför motionärerna att EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor och att kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned.

Motionärerna vill att EU ska införa en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, och syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i sitt yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om verksamheten i EU under 2023 (yttr. 2023/24:FiU2y). Utskottet ansåg då att utrikesutskottet borde avstyrka yrkandet, bl.a. med hänvisning till att regeringen stämt av prioriteringarna i förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utrikesutskottet avstyrkte yrkandet. Riksdagen biföll utrikesutskottets förslag (skr. 2023/24:115, bet. 2023/24:UU10, rskr. 2023/24:183–184).

Skydd av EU:s finansiella intressen

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 och 2023 års budget

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade i mars att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget. Sverige valde att rösta nej vid omröstningen i Ekofinrådet (skr. 2024/25:115 bil. 3). Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget.

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2023 publicerades den 10 oktober 2024. För budgetåret 2023 gjorde revisionsrätten fyra uttalanden. Två var utan anmärkning: ett om att EU:s räkenskaper var tillförlitliga och ett om intäkterna. Två uttalanden hade anmärkningar. Det ena var en avvikande mening om budgetkostnadernas laglighet och korrekthet. Det berodde på att felprocenten hade ökat till 5,6 procent, vilket var över väsentlighetsgränsen på 2 procent. Det andra var en reservation om lagligheten och korrektheten i fråga om kostnaderna inom faciliteten för återhämtning och resiliens, vilket berodde på att ett antal utbetalningar innehöll väsentliga fel.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av EU:s årsbudget för 2022

den 29 februari 2024. Vid Ekofinrådets möte i mars 2024 antogs en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2022.

Sverige röstade nej i Ekofinrådet då det ansågs allvarligt att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten (skr. 2024/25:115 bil. 3). Ett flertal av revisoreernas iakttagelser bedömdes även återspegla att EU-budgetens exponering för olika risker ökar. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget.

Utskottet berörde frågan om ansvarsfrihet i betänkande 2024/25:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen i december 2024.

Statistik

Skrivelsen

Europaparlamentet och rådet fattade beslut i november 2024 om förordningen (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper samt om förordningen (EU) 2024/3018 om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Ekofinrådet antog den 5 november 2024 slutsatser om EU-statistik. De årliga slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik utifrån rådets prioriteringar och kommissionens strategiska agenda. I detta års slutsatser välkomnar rådet bl.a. revideringen av förordningen (EG) nr 223/2009, vilken möjliggör användning av nya datakällor och mer innovativa arbetssätt.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget om ändring i förordningen om europeiska miljöräkenskaper i september 2022 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Den 26 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Natasa Ristic Davidson om ändring av förordningen (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2024. Utskottet anser att skrivelsen är ett viktigt instrument för att följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Under 2024 låg fokus på slutförandet av översynen av EU:s långtidsbudget, reformen av den ekonomiska styrningen, stödet till Ukraina och den geoeconomiska osäkerheten. Medlemsländerna i EU enades på nytt om ytterligare stöd till Ukraina i form av humanitärt, militärt och ekonomiskt bistånd. Utskottet konstaterar att världsläget fortfarande är kraftigt påverkat av kriget i Ukraina, och utskottet har vid fortsatta överläggningar ställt sig bakom regeringens linje att fortsätta ge stöd till Ukraina och att särskilt prioritera detta i frågan om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget och förslaget om att inrätta en Ukrainafacilitet för perioden 2024–2027. Utskottet välkomnar att en överenskommelse om en Ukrainafacilitet nåtts och de initiativ som tagits inom G7-samarbetet för att fortsätta stödja Ukraina. Likaså välkomnar utskottet det fortsatta arbetet med att ställa ut lån till Ukraina genom att använda extraordinär avkastning från de frysta ryska centralbankstillgångarna. Utskottet är likt regeringen positivt till att gå längre, så länge det sker i enlighet med folkrätten och EU-rätten.

Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. I denna restriktiva grundhållning är principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning vägledande. Utskottet gav i juli 2023 regeringen mandat att i frågan om en halvtidsöversyn av EU:s långtidsbudget driva linjen att översynen inte ska användas för att möjliggöra ökade utgifter i EU-budgeten eller för att luckra upp utgiftstakens begränsande funktion, utan att finansieringen i första hand bör ske genom omprioriteringar. Utskottet välkomnar att en överenskommelse nåtts och att Ukraina fick en särskild roll i överenskommelsen.

Inför förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget för perioden 2021–2027 stämde regeringen av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utskottet anser mot den bakgrunden att utrikesutskottet bör föreslå att det aktuella motionsyrkandet avslås.

Utskottet välkomnar inrättandet av det nya ramverket för ekonomisk styrning i EU. Ramverket innebär att medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer införs för samtliga medlemsstater. Utskottet understryker, liksom regeringen, vikten av att ramverket leder till att skuldsättningen minskar över tid i särskilt skuldsatta länder i enlighet med stabilitets- och tillväxtpaktens huvudsakliga syfte. Det är vidare viktigt att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer, och den europeiska planeringsterminen

stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Vidare bör ramverket tillämpas på ett transparent och förutsägbart sätt som säkerställer likabehandling mellan medlemsstaterna. Utskottet välkomnar att den första nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen tagits fram och att detta gjorts med löpande kontakter på nationell nivå mellan regeringen och utskottet.

Utskottet noterar att det inletts ett arbete med att möjliggöra avsteg från stabilitets- och tillväxtpakten för att medlemsstaterna ska kunna öka sina nivåer av försvarsfinansiering på nationell nivå. Utskottet står fast vid sin hållning att ramverket ska leda till minskad skuldsättning över tid men ser även att omvärldsläget kräver exceptionella lösningar på medellång sikt och välkomnar därför initiativet.

För Sveriges del, som en liten öppen ekonomi, är det av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Enligt utskottet är det centralt att rådet och kommissionen i tillämpningen av den ekonomiska styrningen fullt ut respekterar de nationella parlamentens roll.

Utskottet välkomnar att regeringen i september 2024 beslutade om en ändring i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan. Vidare välkomnar utskottet att regeringen i december ansökte om en första utbetalning från återhämtningsfaciliteten. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att informera om arbetet framåt och om fler kommande utbetalningar.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts i förhandlingarna om flera förslag inom värdepappers- och bankmarknaden för att hantera finansiella stabilitetsrisker, stärka EU:s konkurrenskraft och möta den gröna omställningen även på finansmarknadsområdet. Vidare följer utskottet förhandlingarna om att inrätta en digital euro. Utskottet välkomnar att den europeiska myndigheten för bekämpning av penningtvätt och av terrorismfinansiering, AMLA, har inrättats och fått sitt säte i Frankfurt. Det är enligt utskottet positivt att arbetet mot penningtvätt och terrorismfinansiering prioriteras av EU.

Utskottet betonar vikten av att skydda EU:s finansiella intressen och ställde sig kritiskt till beslutet om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2022. Sverige röstade nej till rådets rekommendation om att bevilja ansvarsfrihet, mot bakgrund av att Sverige ansåg att det var allvarligt att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Europeiska revisionsrätten konstaterade också att felprocenten i EU-budgeten uppgick till 5,6 procent och att ett flertal av revisorenas iakttagelser återspeglade att EU-budgetens exponering för olika risker ökar. Europaparlamentet beviljade i mars 2024 kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2022.

Utskottet ställde sig också kritiskt till kommissionens förslag till EU:s årsbudget för budgetåret 2025. Sverige röstade som enda land nej till förslaget, med motiveringen att överenskommelsen som nåddes om EU:s årsbudget för 2025 inte bedömdes garantera tillräckliga marginaler för det kommande

budgetåret. Sveriges nej-röst berodde även på att de överstigande räntekostnaderna för EU:s gemensamma upplåning inom Next Generation EU inte i tillräckligt hög grad finansierades genom omprioriteringar och existerande specialinstrument utan i stället via det nyinrättade specialinstrumentet EURI.

Utskottet vill slutligen betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU diskuteras och beslutas av samtliga medlemsstater. Utskottet välkomnar åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten och välkomnar den förnyade diskussionen om kapitalmarknadsunionen. Det är viktigt att åtgärder som vidtas i syfte att stärka kapitalmarknadsunionen och även bankunionen tar hänsyn till hela EU:s inre marknad och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av länder som har och länder som inte har euron som valuta.

Utskottet anser med detta att utrikesutskottet bör föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Stockholm den 22 april 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Cecilia Rönn (L), Ilona Szatmári Waldau (V), Annika Hirvonen (MP) och Cecilia Engström (KD).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 (V)

Ilona Szatmári Waldau (V) anför:

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vi driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. EU bör införa en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och syftar till att utjämna skillnader mellan könen i fråga om inkomst, levnadsvillkor m.m. Regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget. Mot bakgrund av detta bör utrikesutskottet tillstyrka kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.